

Εκπαίδευση για την Αειφορία- διασύνδεση με το σχολείο

Χριστίνα Παπαζήση
Συντονίστρια Εκπ/κού Έργου Εκπαίδευσης για την Αειφορία
2^ο Π.Ε.Κ.Ε.Σ. Αττικής

Σεμινάριο Διεθνούς Θεματικού Δικτύου
«Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον»
1-2 Νοεμβρίου 2019
Πλωτό Μουσείο Νεράιδα, Μαρίνα Φλοίσβου

Τι είναι η Αειφορία;

Στα μέσα της δεκαετίας του '80: η έκθεση Brundtland «**Τα κοινό μας μέλλον**», – ορόσημο της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Αειφορία - έδωσε τον παρακάτω ορισμό:

“Αειφόρος Ανάπτυξη είναι εκείνη η μορφή της ανάπτυξης που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να υπονομεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες.”

Προοπτική διαγενεακής αλληλεγγύης

IUCN-UNEP-WWF-1991

“Η ανάπτυξη είναι αειφόρος όταν βελτιώνει την ποιότητα ζωής στο πλαίσιο των ορίων που θέτει η φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων, που υποστηρίζουν τη ζωή”

Προοπτική των οικολογικών ορίων

- Ποιες είναι οι **συνιστώσες** της **Αειφορίας**;

Το περιβάλλον

Η οικονομία

Η κοινωνία

Ο πολιτισμός

- Ποιες είναι οι **προϋποθέσεις** για την επίτευξη της;

Η Εκπαίδευση-Παιδεία

Οι αποτελεσματικοί Θεσμοί

Η κατάλληλη Τεχνολογία

Η υπεύθυνα Επιστήμη

Εκπαίδευση για την Αειφορία

- Εκπαίδευση για την αλλαγή
 - Δεν είναι απλά άλλη μια θεματική εκπαίδευση
Είναι κυρίως
 - *Μια πρόταση για την αλλαγή και τον μετασχηματισμό*
 - ❖ του συνόλου του σχολείου,
 - ❖ της εκπαίδευσης και
 - ❖ της κοινωνίας
- προς την Αειφορία

Από πού ξεκινάει η Αειφορία στο σχολείο;

- ❖ Η Αειφορία ξεκινά *από την ατομική συμπεριφορά*, τη διαχείριση των συναισθημάτων, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τη διαμόρφωση θετικού κλίματος σε κάθε σχολική αίθουσα.
- ❖ *Από την ατομική περνάει στη συλλογική συμπεριφορά*
Οι ικανότητες αναγνώρισης συναισθημάτων, ενσυναίσθησης, επικοινωνίας, συνεργασίας, ανοχής στο διαφορετικό, θέσπισης στόχων και επίλυσης συγκρούσεων αποτελούν το υπόβαθρο για τη διάχυση της αειφορίας από το ατομικό στο συλλογικό επίπεδο.

Εκπαίδευση για την Αειφορία (ΕΑ)

Η ΕΑ αναδεικνύει το εκάστοτε περιβαλλοντικό θέμα-ζήτημα ως:

κοινωνικό, οικονομικό, οικολογικό μέσα στο πολιτισμικό του πλαίσιο.

Με αυτό τον τρόπο προβάλλει και υποστηρίζει αξίες, που αφορούν **τις σχέσεις ατόμου – κοινωνίας - περιβάλλοντος** με κριτήριο:

- ❖ *την ποιότητα ζωής,*
- ❖ *την εξασφάλιση της υγείας και*
- ❖ *την οικολογική ισορροπία τώρα και στο μέλλον.*

Διεθνής προσέγγιση

Μέσα από την Εκπαίδευση για την Αειφορία επιδιώκεται να γίνει ευρέως κατανοητό πώς τα σημαντικά **περιβαλλοντικά προβλήματα** του πλανήτη συνδέονται με:

- **Θέματα υγείας** (εξάπλωση ασθενειών)
- **Θέματα οικολογικής ισορροπίας** (κλιματική μετατόπιση ζωνών, μείωση βιοποικιλότητας),
- **Θέματα κοινωνίας** (κοινωνικές ανισότητες, ανθρώπινα δικαιώματα, παραγωγή και κατανάλωση)

ΟΗΕ (2014): 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- Έως το 2030, διασφάλιση ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι θα αποκτήσουν τη γνώση και θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων, μέσω της εκπαίδευσης για:
- τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον **βιώσιμο τρόπο ζωής**,
 - τα **ανθρώπινα δικαιώματα**, την **ισότητα των φύλων**,
 - την προαγωγή της κουλτούρας της **ειρήνης και της μη-βίας**,
 - την ταυτότητα του **παγκόσμιου πολίτη**,
 - την αναγνώριση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της **συμβολής του πολιτισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη.**»
- Υποχρέωση της χώρας να εφαρμόσει (Άρθρο 43 του Ν. 4440/2016) και να παρακολουθεί τη διεθνή αυτή τη συμφωνία.

ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟΧΟΙ

17 ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΑΛΛΑΞΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

Εκπαίδευση για την Αειφορία

ερωτήματα-προκλήσεις

- Πώς *διαπλέκονται τα προβλήματα* γύρω μας και πώς μπορούμε να τα κατανοήσουμε συστημικά και να τα επιλύσουμε *συναινετικά και συλλογικά;*
- *Ποιον κόσμο θέλουμε για μας και τα παιδιά μας* στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα φυσικά συστήματα;

- Πώς μπορούμε να συνδυάσουμε δημιουργικά τις κοινωνικές, οικολογικές και οικονομικές διαστάσεις της ζωής με *αλληλεγγύη* και *δικαιοσύνη*;
- Πώς μπορούμε ως πολίτες *συλλογικά* και *δημοκρατικά* να δημιουργούμε συνθήκες αειφορίας;

Σκοπός της Εκπαίδευση για την Αειφορία

- να καλλιεργήσουν οι μαθητές στάσεις που χαρακτηρίζουν τον **ενεργό πολίτη με δημοκρατική συνύπαρξη**
- να ευαισθητοποιηθούν και να οικοδομήσουν **κριτική σκέψη** σχετικά με τις **οικολογικές, κοινωνικές και οικονομικές** παραμέτρους των σύγχρονων ζητημάτων για

τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής,
την οικολογική ισορροπία και την εξασφάλιση ενός αειφόρου μέλλοντος.

Πώς η ΕΑ προσεγγίζει τη διδασκαλία και τη μάθηση;

Βιωματικά

- Βιωματικό είναι ό,τι μας αφορά, μας ενδιαφέρει και μας συγκινεί
- *Μαθαίνουμε μόνο ό,τι ικανοποιεί τις ανάγκες μας*
- *Μαθαίνουμε ό,τι μας συγκινεί (μαθαίνουμε ό,τι βιωθεί)*
- Οργανωμένες ενεργές βιωματικές μαθησιακές δραστηριότητες
- μέσα και έξω από την τάξη, όπως:

προσομοιώσεις/οπτικοποιήσεις, παιχνίδι ρόλων, δραματοποίηση, δημόσια συζήτηση/επιχειρηματολογία (debate), συνεντεύξεις, αρθρογραφία, ρεπορτάζ, βίντεο, ασκήσεις παρατήρησης, συστηματική έρευνα και μελέτη πεδίου, επίλυση προβλήματος, ανατροφοδότηση, ο αναστοχασμός.

Πώς η ΕΑ προσεγγίζει τη διδασκαλία και τη μάθηση

- Διεπιστημονικά, διαθεματικά, συστημικά
- Καλλιεργεί την *κριτική και δημιουργική σκέψη*
- Προωθεί *συμμετοχικές, συνεργατικές, ενεργές διαδικασίες,*
- *Εργασία σε ομάδα,*
- *Ανάληψη οργανωμένων Δράσεων*
- Ποικίλες τεχνικές και εργαλεία

Πώς το σχολείο-κοινότητα μεταβαίνει στην Αειφορία;

Όταν οι αρχές της Αειφορίας ενσωματώνονται σε
όλους τους τομείς της σχολικής ζωής:

- στη διαχείριση των πόρων του Σχολείου, με στόχο τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματός του,
- στο Αναλυτικό Ωρολόγιο Πρόγραμμα,
- στο Πρόγραμμα Σπουδών,
- στα θεματικά Δίκτυα στα οποία συμμετέχει,
- στην υλοποίηση Προγραμμάτων Καινοτόμων Δράσεων,
- στη συμμετοχική διοίκηση, τη **συνεργασία** και τις **συναποφάσεις μέσα στην ίδια τη σχολική κοινότητα** και με την **τοπική κοινωνία**, με θεσμικούς φορείς και ιδρύματα.

Διαχείριση νερού

Συμμετοχικό Σύστημα Διοίκησης
Συνεργασία με τοπικούς φορείς

Υγεία
Διατροφή

Παγκόσμια Πολιότητα

Διαχείριση ενέργειας

Σχολικά κτίρια
Σχολικός κήπος
βιοποικιλότητα

Διαχείριση
απορριμμάτων

Προϊόντα θεμιτού εμπορίου

Μετακινήσεις-Μεταφορές-
Προμήθειες

Το Αειφόρο Σχολείο

- ❖ Είναι αυτό που ενδιαφέρεται:
για το ίδιο, για τους άλλους, για το περιβάλλον
του - κοντινό και μακρινό
- ❖ Αναλαμβάνει Δράσεις
- ❖ Αναστοχάζεται και Αυτοαξιολογείται.

Πώς το σχολείο-κοινότητα μεταβαίνει στην Αειφορία;

➤ *Με σχέδια Δράσης:*

- καταγράφει τις ανάγκες/προτεραιότητές του
- προγραμματίζει, συνσχεδιάζει, συναποφασίζει και
- οργανώνει συλλογικές Δράσεις θεματικού περιεχομένου για την ανάπτυξη και εφαρμογή αειφορικών πρακτικών
- υλοποιεί σε συνεργασία με την τοπική κοινότητα
- παρακολουθεί την πορεία της εφαρμογής τους και αξιολογεί τα αποτελέσματα

- Συμμετέχει σε *θεματικά Δίκτυα και συνεργάζεται με άλλα σχολεία και φορείς.*
- Δημοσιοποιεί τις καλές πρακτικές του.
- *Αξιοποιεί τις Αρχές και τις Αξίες της Αειφορίας σε έννοιες και θέματα των γνωστικών αντικειμένων*
- Διασυνδέει τις Δράσεις εννοιολογικά με τα **ΑΠΣ** αξιοποιώντας μεθοδολογικά εργαλεία και διδακτικές τεχνικές ενεργού συμμετοχής, βιωματικής και διαθεματικής προσέγγισης με κριτικό και δημιουργικό τρόπο, προσανατολισμένες στην ολιστική θεώρηση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και πολιτιστικών θεμάτων.

Παράδειγμα Θέματος Σχεδίου Δράσης:

Η εξοικονόμηση ενέργειας στη σχολική μονάδα

- Έρευνα για το ενεργειακό προφίλ του σχολείου,
- διασύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών,
- εμπλοκή και συνεργασία εκπαιδευτικών σχετικών ειδικοτήτων,
- σχεδιασμός δραστηριοτήτων γνωστικού και πρακτικού περιεχομένου (με φύλλα εργασίας, επισκέψεις στο πεδίο, σε ΚΠΕ κ.άλ.) μέσα από **το αξιακό πλαίσιο της Αειφορίας**, π.χ.
 - Η πρόσβαση στην ενέργεια και τους φυσικούς πόρους στον πλανήτη δημιουργεί προβλήματα; (ανισότητες, μετανάστευση, πόλεμοι)
 - Η διαχείριση και αξιοποίησή τους τι προβλήματα δημιουργεί σε περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο;

- *Περνάμε από το παγκόσμιο στο τοπικό*
- *Σχεδιασμός και ανάληψη σχετικών Δράσεων (πχ. μετά από κατάλληλες μετρήσεις και οικονομικούς/οικολογικούς υπολογισμούς: αντικατάσταση κοινών λαμπτήρων με LED, βελτίωση των συνθηκών συντήρησης καυστήρων κλπ.)*

Η ΑΕΙΦΟΡΙΑ δεν είναι μια έννοια που απλά τη μαθαίνεις... Είναι τρόπος ζωής!

Οι μαθητές πρέπει να γνωρίσουν τις έννοιες της ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ και της ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΟΤΗΤΑΣ προκειμένου να βοηθηθούν στην κατανόηση του κόσμου στον οποίο ζουν.

Εκπαιδευτικά προγράμματα για τους σχολικούς κήπους προωθούν την υγιεινή διατροφή και παροτρύνουν τους μαθητές να αναπτύξουν μια συναισθηματική σχέση με το φυσικό περιβάλλον.

Η εκπαίδευση είναι το καλύτερο εργαλείο ευαισθητοποίησης για την κλιματική αλλαγή.

Το σχολείο πρέπει να είναι ανοιχτό στην κοινωνία και να εμπλέκεται στις δράσεις της.

φωτοβολταϊκά πάνελ

λάμπες εξοικονόμησης ενέργειας

ανακυκλώσιμα υλικά

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ
ΙΣΟΤΗΤΑ ΦΥΛΩΝ
ΜΠΟΥΛΙΝΓΚ

ΣΧΟΛΕΙΟ

ΑΙΘΟΥΣΑ
ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Τα σχολικά κτήρια πρέπει να είναι ασφαλή και η λειτουργία τους να προάγει τις αρχές της αειφορίας, με την εξοικονόμηση νερού και ενέργειας και τον περιορισμό των απορριμμάτων.

Η πρόσβαση στο σύνολο των σχολικών χώρων πρέπει είναι εύκολη για ΟΛΟΥΣ, ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

Οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς, η τοπική κοινωνία, πρέπει όλοι να συμμετέχουν στις σχολικές αποφάσεις.

Η εκπαίδευση για την αειφορία και η ολοκληρωμένη προσέγγισή της στο σχολείο, αφορά σε ό, τι διδάσκεται και στον τρόπο με τον οποίο διδάσκεται, στις σχολικές δραστηριότητες εκτός προγράμματος σπουδών, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην αναβάθμιση των σχολικών κτηρίων, στις δράσεις που προάγουν τη σύνδεση του σχολείου με την ευρύτερη κοινωνία, στην ενεργό συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για την Αειφορία

Το σχολείο

- ❖ *αλλάζει το παιδαγωγικό – μαθησιακό κλίμα*
- ❖ *κάνει αλλαγές για εξοικονόμηση των φυσικών πόρων του*
- ❖ *σχεδιάζει ενταξιακές δράσεις για τους ευάλωτους μαθητές (ΑΜΕΑ, πρόσφυγες κ.λ.π.)*
- ❖ *ενθαρρύνει τις συνεργασίες εντός και εκτός σχολικής κοινότητας*

Μέσα από την Εκπαίδευση για την Αειφορία μπορεί να διαμορφωθεί η αειφόρος κοινωνία

Αειφόρος είναι αυτή η κοινωνία, που
Ζει σε αρμονία με το τοπικό της περιβάλλον

Δεν προκαλεί ζημιά σε περιβάλλοντα άλλων κοινοτήτων
τόρα ή για το μέλλον

Δρα με άξονα την κοινωνική δικαιοσύνη και ισότητα

Κάνω αυτό που μου αναλογεί

Η Λογική του Κολιμπρί

Στη διάρκεια μιας πυρκαγιάς στο δάσος, λέει ένα αφρικανικό παραμύθι, όλα τα ζώα τρέχουν να ξεφύγουν από τη φωτιά εκτός από ένα κολιμπρί, το οποίο παίρνει μια σταγόνα νερό στο ράμφος του και τη ρίχνει στη φωτιά.

- «Είσαι τρελός, δε θα σταματήσεις τη φωτιά», του λέει ένα ζώο.

- «Το ξέρω», απαντά το κολιμπρί, «όμως **κάνω αυτό που μου αναλογεί**».

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

